

1. W ramach FST planujemy termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkalnych. W jednym z przypadków warunki techniczne uniemożliwiają wyeliminowanie kotłowni gazowej na OZE. Czy w przypadku pozostawienia gazowego źródła ciepła (paliwo kopalne), lub wymiany na nowocześniejszy piec gazowy (w ramach kosztów niekwalifikowalnych) remont kotłowni i wymiana instalacji grzewczej i CWU wewnątrz budynku będzie kwalifikowalna?. Instalacja jest przestarzała, konieczność wymiany będzie wynikała z audytu i przyczyni się do uzyskania oszczędności energii na termomodernizowanym budynku.

Mając na uwadze opisany przez Pana przypadek pragnę poinformować, że zgodnie z Kryteriami wyboru i założeniami do SZOP FEDS 2021-2027:

- a) jak Pan słusznie zauważył - wymiana gazowego źródła ciepła na nowocześniejszy piec gazowy - stanowi wydatek niekwalifikowalny (z uwagi na fakt, że wydatek ten stanowi wydatek niekwalifikowalny należy rozważyć czy wydatek ten należy wykazać we wniosku o dofinansowanie);
- b) remont kotłowni w przypadku pozostawienia obecnego źródła ciepła lub w sytuacji wskazanej w lit. a – stanowi wydatek kwalifikowalny w ramach tzw. elementu uzupełniającego projektu dot. wydatków związanych z budynkiem, ale nie przewidzianych w audycie energetycznym (do 15%). Kryterium wyboru jak również Regulamin wskazują tylko przykładowe wydatki związane z budynkiem, ale nie przewidziane w audycie. Katalog tych wydatków stanowi katalog otwarty. Należy mieć jednak na uwadze, że wydatki te muszą być ściśle związane z budynkiem podlegającym termomodernizacji;
- c) co do zasady wymiana instalacji CO i CWU stanowi wydatek kwalifikowalny w ramach tzw. fakultatywnych elementów termomodernizacji objętych audytem energetycznym (należy pamiętać, że projekt musi swym zakresem obejmować co najmniej jeden element obligatoryjny dot. gruntownej modernizacji określonej w Regulaminie naboru).. Niemniej jednak, należy pamiętać o tym, że:
 - wymiana instalacji centralnego ogrzewania/ ciepłej wody użytkowej powinna wynikać z audytu energetycznego przedsięwzięcia dot. modernizacji budynku, jeśli ma być kwalifikowana do wsparcia z FEDS 2021-2027,
 - gaz powinien być wykorzystywany tylko wtedy, gdy rozwiązania w zakresie OZE nie są wykonalne z technicznego punktu widzenia (wiek budynku) lub ekonomicznego (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy),W audycie energetycznym należy zawsze szczegółowe uzasadnienie dot. konieczności wymiany instalacji CO i CWU i niemożliwości wymiany źródła na OZE, konieczności pozostawienia źródła gazowego zgodnie z wyżej wymienionym wymogami. Należy również pamiętać, że wymiana instalacji musi być objęta audytem energetycznym, a minimalny poziom oszczędności energii pierwotnej musi wynosić co najmniej 30% (warunek ten nie dotyczy budynków zabytkowych, które wprawdzie muszą osiągnąć oszczędność energii pierwotnej, zgodnie z audytem energetycznym, jednak bez obowiązku osiągnięcia limitu 30%. Warunki kwalifikowalności w oparciu o GBER należy czytać łącznie z zapisami Regulaminu tzn. jeśli co do zasady dla budynków zabytkowych nie określono minimalnego poziomu oszczędności energii pierwotnej, o tyle – z godnie z art. 38a GBER ust. 6 – w przypadku wystąpienie pomocy publicznej poprawa charakterystyki energetycznej musi wynieść 20%).

2. Proszę o odpowiedź czy w ramach FST możliwa będzie termomodernizacja siedziby spółki komunalnej, świadczącej usługi publiczne (wodociągi, kanalizacje, gospodarka odpadami). Udziały

w spółce – 70 % gmina, 30 % WFOŚiGW we Wrocławiu. Siedziba stanowi majątek gminy i jest dzierżawiona spółce.

Jedno z pomieszczeń spółki jest dzierżawione na potrzeby działalności gospodarczej (przedsiębiorca prowadzący pralnie). Czy pomieszczenie trzeba będzie wydzielić na zasadzie proporcji powierzchni pomieszczenia – pralni do całości powierzchni termomodernizowanego budynku i w ten sposób wydzielić koszty niekwalifikowalne (powierzchnia pralni)? Czy będzie obowiązywać taka czy jakaś inna metodologia? Z góry dziękuję za odpowiedź.

Na wstępie pragnę przypomnieć, iż beneficjentem pomocy publicznej, o której mowa w art. 107 ust. 1 TFUE („wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi”) może być jedynie podmiot będący przedsiębiorcą. W świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, przedsiębiorstwem jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od swojej formy organizacyjnej i prawnej oraz sposobu finansowania. Poprzez prowadzenie działalności gospodarczej rozumie się oferowanie towarów lub usług na rynku. A zatem zakwalifikowanie określonego podmiotu jako przedsiębiorstwa zależy całkowicie od charakteru jego działalności. Ta ogólna zasada ma trzy ważne konsekwencje. Po pierwsze, status podmiotu na podstawie prawa krajowego nie jest decydujący - na przykład podmiot zaklasyfikowany zgodnie z prawem krajowym jako stowarzyszenie lub klub sportowy może jednak zostać uznany za przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, ta sama zasada ma zastosowanie do podmiotu, który formalnie jest częścią administracji publicznej. Jedynym istotnym kryterium jest fakt, czy podmiot ten prowadzi działalność gospodarczą, tj. czy oferuje towary i usługi na rynku. Po drugie, o stosowaniu zasad pomocy państwa nie decyduje to, czy dany podmiot utworzono po to, aby przynosił zyski. Podmioty nienastawione na zysk również mogą oferować na rynku towary i usługi. W przeciwnym wypadku podmioty nienastawione na zysk pozostają poza zakresem kontroli pomocy państwa. Po trzecie, klasyfikacja podmiotu jako przedsiębiorstwa zawsze odnosi się do konkretnej działalności - podmiot prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą i działalność o charakterze niegospodarczym powinien być traktowany jako przedsiębiorstwo jedynie w odniesieniu do działalności gospodarczej.

Odnosząc powyższe wyjaśnienia do sytuacji przedstawionej w Państwa wiadomości, należy zauważyć, iż wskazane usługi publiczne (tj. wodociągi, kanalizacje, gospodarka odpadami) spełniają ww. definicję działalności gospodarczej, a zatem świadcząca je spółka komunalna jest bez wątpienia przedsiębiorcą w rozumieniu prawa unijnego. Następnie, działalność polegająca na szerokokorozumianym wynajmie nieruchomości, w tym lokali mieszkalnych lub użytkowych, również jest działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów unijnych, w zakresie której istnieje konkurencja, a zatem podmiot oferujący wynajem swojej nieruchomości również zostanie uznany za przedsiębiorcę. Z przekazanych przez Państwa informacji wynika, iż budynek, w którym znajduje się siedziba spółki komunalnej stanowi majątek Gminy i jest on jedynie dzierżawiony tej spółce. Zatem Gmina – oferując dzierżawę nieruchomości - jest również, w zakresie tej działalności, przedsiębiorcą (z zastrzeżeniem, że podmiot prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą i działalność o charakterze niegospodarczym powinien być traktowany jako przedsiębiorstwo jedynie w odniesieniu do działalności gospodarczej).

Podsumowując, beneficjentem wsparcia stanowiącego pomoc publiczną może być teoretycznie zarówno spółka komunalna, jak też Gmina - w zakresie prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Jednakże ostateczna ocena kwestii, czy - w opisanym przez Państwa przypadku

planowanego sfinansowania termomodernizacji nieruchomości Gminy wydzierżawionej przez nią spółce komunalnej - udzielane wsparcie będzie stanowiło pomoc publiczną oraz, kto będzie jej beneficjentem wymaga przeprowadzenia analizy kumulatywnego wystąpienia wszystkich ww. przesłanek pomocy publicznej.

Jak wynika z przedstawionych wyjaśnień, wątpliwości nie budzi spełnienie pierwszej z przesłanek (wymagającej, aby wsparcie było udzielane przez państwo lub ze środków publicznych), ani też fakt, iż będzie ono miało charakter selektywny (dotyczy wybranego podmiotu). Pewne wątpliwości pojawiły się natomiast w trakcie oceny trzeciej z przesłanek, dotyczącej uzyskania przysporzenie na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku. Zgłaszane wątpliwości nie dotyczą warunków przyznawania wsparcia, ale samego faktu, kto w tym przypadku będzie jego ostatecznym beneficjentem, czyli podmiotem, który czerpie z niego korzyść o charakterze nierynkowym. Odnosząc się do nich należy wskazać, że zgodnie z postanowieniem pkt 67 Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 262 z 19.07.2016 r.) „korzyść występuje zawsze, ilekroć sytuacja finansowa przedsiębiorstwa ulega poprawie w wyniku interwencji państwa na warunkach innych niż normalne warunki rynkowe. Aby to ocenić, należy porównać sytuację finansową przedsiębiorstwa po zastosowaniu środka, z jego sytuacją finansową w przypadku braku środka.” Konsekwencją przeprowadzenia procesu termomodernizacji jest zwiększenie wartości rynkowej budynku, zatem beneficjentem korzyści w takim przypadku będzie – co do zasady - właściciel termomodernizowanej nieruchomości. Jednakże należy mieć na uwadze również fakt, iż relacje na linii właściciel nieruchomości – podmiot faktycznie z niej korzystający, mogą być kształtowane bardzo szeroko i różnorodnie. W szczególności w umowie łączącej oba te podmioty mogą zostać przyjęte postanowienia, które przerzucą całkowity ciężar utrzymania nieruchomości - w tym obowiązek pokrycia kosztów jej termomodernizacji - na podmiot z niej korzystający i pobierający korzyści (np. w ramach długoletniej umowy dzierżawy nieruchomości). W takim przypadku fakt dofinansowania termomodernizacji wpłynie również na wysokość obciążeń ponoszonych przez podmiot korzystający z budynku, ale nie będący jego właścicielem. Podsumowując, ocena wystąpienia faktycznej korzyści w przypadku wsparcia na termomodernizację budynku wymaga przede wszystkim analizy stanu prawnego danej nieruchomości. Nie bez znaczenia pozostają jednak w niektórych przypadkach również relacje łączące podmioty związane z tą nieruchomością, tj. właściciel – użytkownik (najemca/dzierżawca). W sytuacji przedstawionej przez Państwa konieczne jest zatem dokonanie oceny, czy Gmina – będąc właścicielem przedmiotowego budynku, całą korzyść z dofinansowania termomodernizacji zachowa dla siebie (i wówczas ona będzie beneficjentem pomocy), czy też - biorąc pod uwagę postanowienia umowy dzierżawy – część/całość tej korzyści zostanie przekazana podmiotowi/podmiotom użytkującym budynek.

Na zakończenie, odnosząc się do ostatniej z ww. przesłanek pomocy publicznej (dotyczącej zakłócenia lub groźby zakłócenia konkurencji oraz wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi), należy wyjaśnić, iż zgodnie z pkt 187 ww. Zawiadomienia Komisji, „zasadniczo uznaje się istnienie zakłócenia konkurencji (...) jeżeli państwo przyznaje korzyść finansową przedsiębiorstwu w sektorze zliberalizowanym, gdzie istnieje lub mogłaby istnieć konkurencja”. Następnie, zgodnie z pkt 191 Zawiadomienia „można uznać, że pomoc publiczna może potencjalnie wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi, nawet jeżeli beneficjent nie uczestniczy bezpośrednio w handlu transgranicznym. Na przykład dotacja może utrudnić podmiotom gospodarczym z innych państw członkowskich wejście na rynek przez utrzymywanie na tym samym poziomie lub zwiększenie podaży lokalnej”. Odnosząc powyższe do sytuacji przedstawionej w Państwa wiadomości, należy zauważyć, iż zarówno na rynku szeroko

rozumianego wynajmu nieruchomości, jak też na rynku usług wodociągowych, kanalizacyjnych i gospodarowania odpadami - co do zasady - istnieje konkurencja (mogłaby ona zostać wykluczona jedynie w sytuacji ustanowienia monopolu prawnego lub monopolu naturalnego – przy czym, w przypadku monopolu naturalnego wsparcie nie zostałoby uznane za stanowiące pomoc publiczną jedynie gdyby zostało ograniczone do budowy infrastruktury sieciowej). Zatem dofinansowanie termomodernizacji budynku należącego do gminy i przeznaczonego na prowadzenie ww. działalności gospodarczej będzie stanowiło pomoc publiczną, o której mowa w art. 107 ust. 1 TFUE. Ocena tego, który podmiot będzie ostatecznym beneficjentem tej pomocy wymaga jednak dokonania analizy, o której mowa powyżej.

3. W nawiązaniu do informacji pozyskanych w ramach szkolenia w Świdnicy w dniu 09.08.2023r. w odniesieniu do naboru wniosków Nabór nr FEDS.09.05-IP.01-023/23 proszę o odpowiedź na pytania:

1)czy w przypadku, gdy koszty termomodernizacji dotyczą pomieszczeń wynajmowanych od gminy (budynek użyteczności publicznej) przez SPZ O Z x- Szpital x w x (1 umowa dotyczy pomieszczeń przeznaczonych na cele opieki zdrowotnej i ratownictwa medycznego, 2 umowa dotyczy pomieszczeń przeznaczonych na cele poradni nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej) w kontekście Szczegółowych zapisów dotyczących przedmiotowego naboru, które stanowią , że wydatki niekwalifikowalne dotyczą części budynku, która nie jest własnością/nie jest użytkowna przez Wnioskodawcę /Partnera / Podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków lub podmiot z listy potencjalnych Wnioskodawców można koszty termomodernizacji tych pomieszczeń uznać za koszt kwalifikowany, w przypadku gdy użytkującym od gminy jest SPZ O Z x- Szpital x w x ? (wpis SPZOZ z KRS w załączeniu)

2)czy do wniosku można wpisać jako kwalifikowalne powierzchnie pomieszczeń wynajmowanych w budynku użyteczności publicznej przez podmiot gospodarczy, któremu została wypowiedziana umowa najmu, a termin wypowiedzenia umowy upływa w czerwcu 2024r. ?

Zakładamy termin początek realizacji projektu to 1 lipca 2024r. (planowane zawarcie umowy z wykonawcą robót) tj. po zakończeniu okresu wypowiedzenia i opuszczeniu przez podmiot wynajmujący lokal.

3)czy koszty wymiany instalacji c.o oraz c.w.u stanowią koszt kwalifikowany w projekcie, w przypadku gdy w budynku przeznaczonym do termomodernizacji planowane jest pozostawienie istniejącego źródła ciepła (piec gazowy), a w ramach audytu energetycznego wykazano konieczność wymiany instalacji c.o oraz c.w.u na nową?

Ad1) Takie wydatki można uznać za kwalifikowalne. Za niekwalifikowalne uznajemy określone we wniosku wydatki, które nie są własnością lub nie są użytkowane przez wnioskodawcę składającego wniosek o dofinansowanie (uwaga – trwałość projektu).

Z treści zapytania wynika, że wnioskodawcą jest Urząd Miejski, a więc podmiot uprawniony do ponoszenia wydatków, wymieniony w typie wnioskodawcy Regulaminu naboru. Projekt dotyczy budynku, będącego własnością wnioskodawcy, a więc obiektu mogącego być przedmiotem gruntownej termomodernizacji, określonej w Regulaminie naboru.

Z uwag jednak na fakt, że budynek, będący własnością wnioskodawcy, jest wynajmowany, uznać należy, że wnioskodawca prowadzi działalność gospodarczą, dlatego też budynek będzie objęty pomocą publiczną. Przy czym należy mieć na uwadze, że nie ma znaczenia fakt, czy dana działalność jest płaćna, nieopłaćna, zyskowna czy ze stratą – istotne jest oferowanie usług/towarów na rynku konkurencyjnym.

Zgodnie z art. 1 zał. Nr I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 (GBER) „Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną.” Powyższa definicja rodzi następujące konsekwencje:

- 1) status podmiotu na podstawie prawa krajowego nie jest decydujący,
- 2) o stosowaniu zasad pomocy państwa nie decyduje, to czy dany podmiot utworzono po to, aby przynosił zyski. Podmioty nienastawione na zysk również mogą oferować na rynku towary i usługi,
- 3) klasyfikacja podmiotu jako przedsiębiorstwa zawsze odnosi się do konkretnej działalności. Podmiot prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą i działalność o charakterze niegospodarczym powinien być traktowany jako przedsiębiorstwo jedynie w odniesieniu do działalności gospodarczej.

Trybunał Sprawiedliwości utrzymuje, że wszelka działalność polegająca na oferowaniu na rynku towarów i usług jest działalnością gospodarczą.

Zgodnie z powyższym wynajmem przez Gminę powierzchni budynku stanowi działalność gospodarczą, w rozumieniu powyższej definicji działalności gospodarczej .

Ad2) Koszty dot. powierzchni wynajmowanych przez Gminę podmiotowi gospodarczemu można wpisać jako koszty kwalifikowalne dla wnioskodawcy (Gmina), jednak pamiętać należy, że zastosowanie w tym zakresie będą miały odpowiednie przepisy dot. pomocy publicznej/de minimis (patrz odpowiedź Ad1).

Ocenie będzie podlegał stan rzeczywisty/prawny na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie.

Ad3) Co do zasady wymiana instalacji CO i CWU stanowi wydatek kwalifikowalny w ramach tzw. fakultatywnych elementów termomodernizacji objętych audytem energetycznym (należy pamiętać, że projekt musi swym zakresem obejmować co najmniej jeden element obligatoryjny dot. gruntownej modernizacji określonej w Regulaminie naboru).

Niemniej jednak, należy pamiętać o tym, że:

- wymiana instalacji centralnego ogrzewania/ ciepłej wody użytkowej powinna wynikać z audytu energetycznego przedsięwzięcia dot. modernizacji budynku, jeśli ma być kwalifikowana do wsparcia z FEDS 2021-2027,

- gaz powinien być wykorzystywany tylko wtedy, gdy rozwiązania w zakresie OZE nie są wykonalne z technicznego punktu widzenia (wiek budynku) lub ekonomicznego (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy),

W audycie energetycznym należy zawsze szczegółowo uzasadnienie dot. konieczności wymiany instalacji CO i CWU i niemożliwości wymiany źródła na OZE, konieczności pozostawienia źródła gazowego zgodnie z wyżej wymienionym wymogami.

Należy również pamiętać, że wymiana instalacji musi być objęta audytem energetycznym, a minimalny poziom oszczędności energii pierwotnej musi wynosić co najmniej 30% (warunek ten nie dotyczy budynków zabytkowych, które wprawdzie muszą osiągnąć oszczędność energii pierwotnej, zgodnie z audytem energetycznym, jednak bez obowiązku osiągnięcia limitu 30%.

Warunki kwalifikowalności w oparciu o GBER należy czytać łącznie z zapisami Regulaminu tzn. jeśli co do zasady dla budynków zabytkowych nie określono minimalnego poziomu oszczędności energii pierwotnej, o tyle – zgodnie z art. 38a GBER ust. 6 – w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poprawa charakterystyki energetycznej musi wynieść 20%).

4. Pytanie dot. naboru FEDS.09.05-IP.01-023/23

W kryterium wyboru wniosków pn. Sytuacja finansowa Wnioskodawcy/Partnera oraz źródła finansowania projektu znajduje się informacja, że ocena sytuacji finansowej wnioskodawców/partnerów zostanie dokonana „na podstawie dokumentów określonych na poziomie Regulaminu wyboru projektów. Weryfikacji podlegać będzie również posiadanie środków na pokrycie wkładu własnego i wydatków niekwalifikowalnych (jeśli występują).”

W treści Regulaminu naborów w punkcie Informacje uzupełniające w zakresie wybranych kryteriów wyboru wskazano wyłącznie na kredyt i promesę kredytową jako na dokumenty zwalniające z konieczności oceny przedmiotowego kryterium. Nie wskazano wprost innych dokumentów, które zgodnie z treścią kryterium powinny być wymienione w Regulaminie naboru. W związku z powyższym proszę o informację na podstawie jakich dokumentów ocenia będzie sytuacja finansowa JST.

Jednocześnie uprzejmie proszę o odpowiedź na pytania dot. dostępności oraz kwestii związanej z kwalifikowalnością/wyłączeniem z projektu sieci CO/CW w termomodernizowanych budynkach. Są to informacje istotne w kontekście weryfikacji audytów, które są podstawą do określenia wydatków kwalifikowalnych.

Ad1) dot. kryterium „Sytuacja finansowa Wnioskodawcy/Partnera oraz źródła finansowania projektu”

Kryterium „Sytuacja finansowa Wnioskodawcy/Partnera oraz źródła finansowania projektu” zostanie spełnione (w części kryterium dotyczącej sytuacji finansowej wnioskodawcy/partnera), jeśli wnioskodawca dołączy do wniosku o dofinansowanie promesę kredytową, zawartą umowę kredytową na minimalną kwotę równą wartości dofinansowania. W przeciwnym przypadku ocena kryterium odbywać się będzie na podstawie przedstawionej we wniosku o dofinansowanie (w tym jako załączniki) analizy finansowej oraz dokumentów finansowych.

Zgodnie z kryterium „Sytuacja finansowa Wnioskodawcy/Partnera oraz źródła finansowania projektu” jego ocena dokonana będzie na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie oraz załączników niezbędnych do przeprowadzenia oceny min:

- montażu finansowego projektu przedstawionego przez wnioskodawcę we wniosku o dofinansowanie;
- źródeł finansowania projektu wskazanych we wniosku;
- dokumentów potwierdzających finansowanie projektu przez wnioskodawcę (np. promesa kredytowa, umowa kredytowa, wyciąg z konta wnioskodawcy potwierdzające posiadanie środków finansowych, inne dokumenty potwierdzające posiadanie środków finansowych na realizację projektu- patrz instrukcja wypełnienia wniosku o dofinansowanie);
- dokumentów potwierdzających posiadanie środków na pokrycie wkładu własnego i wydatków niekwalifikowalnych;
- analizy finansowej dołączonej do wniosku o dofinansowanie przygotowanej zgodnie z wymogami dokumentacji naboru;
- opisu analizy finansowej zawartej we wniosku o dofinansowanie przygotowanej zgodnie z wymogami dokumentacji naboru;
- kopie dokumentów finansowych określonych w pkt. 7 załącznika nr 3 do Regulaminu naboru – jeśli dotyczy.

Szczegółowe zapisy dot. sytuacji finansowej wnioskodawcy oraz źródeł finansowania można również znaleźć w instrukcji wypełnienia wniosku o dofinansowanie w punkcie pn. „Sytuacja finansowa wnioskodawcy/partnera oraz źródła finansowania projektu”.

Ad2) dot. wyłączenia z projektu sieci CO/CW w termomodernizowanych budynkach

Co do zasady wymiana instalacji CO i CWU stanowi wydatek kwalifikowalny w ramach tzw. fakultatywnych elementów termomodernizacji objętych audytem energetycznym (należy pamiętać, że projekt musi swym zakresem obejmować co najmniej jeden element obligatoryjny dot. gruntownej modernizacji określonej w Regulaminie naboru).

Niemniej jednak, należy pamiętać o tym, że:

- wymiana instalacji centralnego ogrzewania/ ciepłej wody użytkowej powinna wynikać z audytu energetycznego przedsięwzięcia dot. modernizacji budynku, jeśli ma być kwalifikowana do wsparcia z FEDS 2021-2027,

- gaz powinien być wykorzystywany tylko wtedy, gdy rozwiązania w zakresie OZE nie są wykonalne z technicznego punktu widzenia (wiek budynku) lub ekonomicznego (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy),
W audycie energetycznym należy zawsze szczegółowo uzasadnienie dot. konieczności wymiany instalacji CO i CWU i niemożliwości wymiany źródła na OZE, konieczności pozostawienia źródła gazowego zgodnie z wyżej wymienionym wymogami.

Należy również pamiętać, że wymiana instalacji musi być objęta audytem energetycznym, a minimalny poziom oszczędności energii pierwotnej musi wynosić co najmniej 30% (warunek ten nie dotyczy budynków zabytkowych, które wprawdzie muszą osiągnąć oszczędność energii pierwotnej, zgodnie z audytem energetycznym, jednak bez obowiązku osiągnięcia limitu 30%. Warunki kwalifikowalności w oparciu o GBER należy czytać łącznie z zapisami Regulaminu tzn. jeśli co do zasady dla budynków zabytkowych nie określono minimalnego poziomu oszczędności energii pierwotnej, o tyle – zgodnie z art. 38a GBER ust. 6 – w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poprawa charakterystyki energetycznej musi wynieść 20%).

5. Proszę jeszcze o uzupełnienie odpowiedzi w zakresie dot. konkursów dot. termo publicznych i mieszkalnych (FEDS 9.5) oraz proszę o informację czy w tej sytuacji piece zasilany paliwem kopalnym oraz instalacje związane z takimi piecami: Powinny być wyłączone z zakresu rzeczowego projektu czy uznane a niekwalifikowane ? Jak należy postępować z tymi elementami projektu w audytach. Czy należy je zupełnie wyłączyć z audytu co ma wpływ na efekty ekologiczne ? czy można zadeklarować, że ta część zakresu rzeczowego będzie realizowana poza projektem ale w tym samym harmonogramie i efekt ekologiczny z audytu zostanie osiągnięty ?

Zgodnie z art. 9 lit d) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, FST nie wspiera inwestycji w zakresie produkcji, przetwarzania, transportu, dystrybucji, magazynowania lub spalania paliw kopalnych. Zgodnie z powyższym w przypadku, gdy projekt obejmuje swym zakresem zainstalowanie pieca zasilanego gazem, wówczas piec ten stanowi wydatek niekwalifikowalny.

W Regulaminie naboru czytamy:

„(...) Nie wspiera się:

(...) stosowania urządzeń zasilanych paliwami kopalnymi: węglem, olejem, gazem (bez względu na normy jakie spełniają), w tym wymiany starszych urządzeń na nowe. (...)”

W przypadku, gdy budynek jest już zasilany piecem gazowym, ale istnieje konieczność pozostawienia pieca zasilanego gazem lub jego wymiany, wymiana CO i CWU może stanowić wydatek kwalifikowalny w przypadku, gdy:

- rozwiązania w zakresie OZE **nie są wykonalne z technicznego punktu widzenia** (wiek budynku) **lub ekonomicznego** (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy),

- wymiana instalacji centralnego ogrzewania/ ciepłej wody użytkowej powinna wynikać z audytu energetycznego przedsięwzięcia dot. modernizacji budynku, jeśli ma być kwalifikowana do wsparcia z FEDS 2021-2027,

W audycie energetycznym należy zawsze szczegółowo uzasadnienie dot. konieczności wymiany instalacji CO i CWU i niemożliwości wymiany źródła na OZE, konieczności pozostawienia źródła gazowego zgodnie z wyżej wymienionym wymogami.

Jeśli wydatek będzie uznany za niekwalifikowalny, można postąpić dwojako:

1. Wydatki można usunąć z audytu i nie są wówczas wliczane do efektu ekologicznego.
2. Wydatki pozostają w audycie energetycznym i ta część zakresu rzeczowego będzie realizowana poza projektem, ale w tym samym czasie i efekt ekologiczny z audytu zostanie osiągnięty, co zostanie potwierdzone świadectwem charakterystyki energetycznej.

6. Jakich podmiotów dotyczy kryterium: "Klauzule społeczne"

Dodatkowe punkty w ramach kryterium pn. "Klauzule społeczne" można otrzymać w przypadku, gdy wnioskodawca w postępowaniach o udzielenie zamówienia na roboty budowlane przeprowadzonych zgonie z ustawą PZP **zastosować**:

- klauzule społeczne, o których mowa w art. 94 - 96 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub
- aspekty społeczne w kryteriach oceny ofert, o których mowa w art. 242 ust. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub
- zastrzeżenia, o którym mowa w art. 15a Ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

W przypadku, gdy na moment składania pierwszej wersji wniosku o dofinansowanie zamówienie zostało co najmniej upublicznione zgodnie z zasadami udzielania zamówień we wniosku o dofinansowanie należy opisać zastosowanie ww. klauzul społecznych oraz wskazać nr zamówienia wraz z linkiem do strony www.

Podstawą uzyskania punktów w przedmiotowym kryterium nie jest tzw. deklaratywność tj. sytuacja, w której wnioskodawca deklaruje stosowanie ww. klauzul.

7. Nawiązując do wczorajszego spotkania w Świdnicy w sprawie naboru FEDS.09.05-IP.01-033/23 przesyłam raz jeszcze pytania z prośbą o odpowiedzi dot. wątpliwości związanych z dwoma kryteriami naboru FEDS.09.05-IP.01-033/23:

1. Kryteria formalne ogólne – kryterium nr 17 Odporność infrastruktury na zmiany klimatu, zgodnie z brzmieniem kryterium: „Kryterium dotyczy wyłączenie przedsięwzięć w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych, których przewidywana trwałość wynosi co najmniej pięć lat”. Wydaje się, że w kryterium jest błąd/omyłka pisarska, proszę więc o potwierdzenie, że kryterium powinno brzmieć: Kryterium dotyczy wyłączenie przedsięwzięć infrastrukturalnych w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych, których przewidywana trwałość wynosi co najmniej pięć lat”.

2. Kryteria merytoryczne specyficzne – kryterium nr 12 Klauzule społeczne – kryterium dotyczy tylko zamówień publicznych, a więc tym samym nie odnosi się do podmiotów niebędących jsfp i nie będących zobligowanymi do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych (w istocie nie mogących ich stosować). Tym samym jako takie faworyzuje podmioty publiczne, gdyż wnioskodawcy spoza sektora publicznego, np. wspólnoty mieszkaniowe, nie mają możliwości zdobycia w jego ramach punktów (zapis odnoszący się do ustawy o spółdzielniach socjalnych również dotyczy tylko jsfp). Wydaje się, że bieżąca definicja kryterium jest zatem sprzeczna z zasadą konkurencyjnego wyboru i równego traktowania wnioskodawców, bo tylko wnioskodawcy publiczni mają teoretyczną możliwość uzyskania punktów w tym kryterium. Należy przy tym zaznaczyć, że podmioty niepubliczne, przeprowadzając wybór wykonawców na roboty budowlane w oparciu o BK mogłyby zastosować zapisy odpowiadające merytorycznie klauzulom społecznym

wymienionym w kryterium i tym samym spełnić, jak się wydaje, cel zastosowania kryterium. Obecne brzmienie kryterium nie dość, że nie zachęca podmioty niepubliczne do formułowania zamówień z uwzględnieniem w/w kwestii, to jeszcze faktycznie stawia je w gorszej pozycji niż jsfp z powodów, które trudno uznać za uzasadnione.

3.Jednocześnie odnosząc się do kwestii prowadzenia działalności gospodarczej w lokalu mieszkalnym w budynku rodzinnym, w którym planowana jest termomodernizacja w ramach naboru, o którym mowa powyżej, moja interpretacja jest taka, że:

Jeśli w budynku jedynie zarejestrowana jest działalność gospodarcza, a nie faktycznie prowadzona (w tym nie zgłoszona do opodatkowania w gminie powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego przeznaczona do prowadzenia działalności) – wówczas nie mamy do czynienia z prowadzeniem działalności gospodarczej w takim lokalu. Stanowisko takie przyjęła KAS podczas kontroli projektu grantowego, rozliczanego w DIP.

Czym innym jest zarejestrowanie działalności gospodarczej w konkretnym miejscu, a czym innym prowadzenie działalności w tym miejscu. Oczywiście, każdy taki przypadek należy przeanalizować indywidualnie. Jeśli posiada Pani opinię KE w tym zakresie byłabym wdzięczna za jej przesłanie.

Ad1) Formularz OOS został podzielony na części pod kryteria.

Zadane pytanie przypisane jest do kryterium, pn.:

„Odporność infrastruktury na zmiany klimatu (kryterium wynika z CPR art. 73 ust. 2 lit. j)”

Definicja kryterium: „Czy projekt został zaplanowany do wykonania w sposób uwzględniający uodpornienie na zmiany klimatu?”

Kryterium dotyczy wyłączenie przedsięwzięć w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych, których przewidywana trwałość wynosi co najmniej pięć lat.

Weryfikacja kryterium na podstawie załącznika do wniosku o dofinansowanie „Analiza oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem odporności na zmiany klimatu, a także z uwzględnieniem zasady „nie czyni znaczącej szkody” (zasady DNSH)”.

W formularzu do powyższego kryterium odnosi się punkt B. ODPORNOŚĆ INFRASTRUKTURY NA ZMIANY KLIMATU.

Trwałość w ww. kryterium i przypisie oświadczenia OOS odnosi się do elementów infrastruktury charakteryzującym się cyklem życia lub okresem użytkowania wynoszącym ponad 5 lat i nie jest trwałością projektów w rozumieniu art. 65 Trwałość operacji rozporządzenia ogólnego, która zostanie określona w umowie o dofinansowanie.

Ad2) Dodatkowe punkty w ramach kryterium pn. Klauzule społeczne” można otrzymać w przypadku, gdy wnioskodawca w postępowaniach o udzielenie zamówienia na roboty budowlane przeprowadzonych zgodnie z ustawą PZP **zastosował**:

- klauzule społeczne, o których mowa w art. 94 - 96 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub

- aspekty społeczne w kryteriach oceny ofert, o których mowa w art. 242 ust. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub

- zastrzeżenia, o którym mowa w art. 15a Ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

W przypadku, gdy na moment składania pierwszej wersji wniosku o dofinansowanie zamówienie zostało co najmniej upublicznione zgodnie z zasadami udzielania zamówień we wniosku o dofinansowanie należy opisać zastosowanie ww. klauzul społecznych oraz wskazać nr zamówienia wraz z linkiem do strony www.

Podstawą uzyskania punktów w przedmiotowym kryterium nie jest tzw. deklaratywność tj. sytuacja, w której wnioskodawca deklaruje stosowanie ww. klauzul.

Ad3) Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca potwierdziła w UOKIK interpretację przedstawioną przez Panią w wiadomości e-mailowej skierowanej do DIP.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez UOKIK drogą e-mailową w dniu 11-08-2023 r.:

„W odniesieniu do definicji podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą pragnę podkreślić, iż pojęcie przedsiębiorcy jest w prawie unijnym rozumiane bardzo szeroko. W zakres tego pojęcia wchodzi wszelkie kategorie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, niezależnie od ich formy prawnej i źródeł finansowania oraz bez względu na to, czy przepisy krajowe przyznają danemu podmiotowi status przedsiębiorcy. Co więcej, nie jest istotne, czy podmioty te działają w celu osiągnięcia zysku, w związku z czym działalnością gospodarczą w rozumieniu unijnego prawa konkurencji może być także działalność prowadzona przez różnorodne podmioty typu non-profit. Przy tak szeroko zakreślonej definicji przedsiębiorcy, podstawowe znaczenie ma rodzaj prowadzonej przez niego działalności. Zgodnie natomiast z orzecznictwem sądów Unii Europejskiej, przez działalność gospodarczą należy rozumieć oferowanie towarów i usług na rynku. Do takiej definicji przedsiębiorstwa odwołuje się art. 1 Załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu[1] oraz taką definicję działalności gospodarczej zawiera art. 2 pkt 17 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. W kontekście uchwał gminnych związanych z dofinansowaniem nieruchomości, pragnę także zwrócić uwagę, że aby wystąpiła pomoc de minimis, taka nieruchomość powinna być bezpośrednio związana z prowadzeniem działalności gospodarczej. Przykładowo nie wystarczy jedynie rejestracja działalności gospodarczej pod danym adresem, aby wystąpiła pomoc publiczna/pomoc de minimis, gdyż pod uwagę powinno być brane to, czy w danej nieruchomości faktycznie jest prowadzona działalność gospodarcza.

Zatem udzielenie wsparcia, np. w odniesieniu do nieruchomości (np. dotacji na wymianę źródeł ogrzewania, dotacji na usunięcie azbestu) wykorzystywanej do prowadzenia działalności gospodarczej, będzie stanowiło pomoc de minimis, zaś udzielenie wsparcia w odniesieniu do nieruchomości wykorzystywanej, nawet przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą, jedynie do celów mieszkalnych, nie będzie stanowiło pomocy de minimis. W sytuacji, gdy nieruchomość, której dotyczy wsparcie, jest wykorzystywana częściowo do działalności gospodarczej, a częściowo do działalności niegospodarczej oraz możliwe jest wykazanie, w jakiej części inwestycja dotyczy poszczególnych części nieruchomości – pomocą de minimis jest jedynie ta część wsparcia, której udzielenie skutkuje przysporzeniem korzyści na rzecz działalności gospodarczej.”

Mając na uwadze powyższe nie ma zastosowania interpretacja UOKIK z dnia 14-03-2018 r. nr sprawy DMP-52-15(3)/18/MWt dot. sytuacji, w której w budynku jednorodzinnym właściciel nieruchomości ma zarejestrowaną działalność gospodarczą.

8. W związku z ogłoszeniem naboru nr FEDS.09.05-IP.01-033/23, proszę o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. W przypadku, częściowego wykorzystania budynków do działalności gospodarczej należy wyłączyć z kwalifikowalności wydatki związane z tą częścią (np. za pomocą proporcji wykorzystywanej powierzchni lub czasu).

W części lokalu mieszkalnego (np. na ok 10 m²) usytuowanego w budynku wspólnoty mieszkaniowej jest zarejestrowana lub prowadzona działalność gospodarcza. Jak w takim przypadku ma postąpić Wnioskodawca? Wyłączyć z kwalifikowalności całą powierzchnię lokalu

mieszkalnego, czy też tylko część, na której prowadzona lub zarejestrowana jest działalność gospodarcza?

2. Wnioskodawcą jest wspólnota mieszkaniowa, w której udział ma gmina X, czy w takim przypadku w projekcie występuje pomoc publiczna/pomoc de minimis?

3. Projekt otrzymuje punkty, jeśli w zamówieniach publicznych na roboty budowlane zastosowano klauzule społeczne i na moment składania pierwszej wersji wniosku o dofinansowanie zamówienie zostało co najmniej upublicznione zgodnie z zasadami udzielania zamówień, a we wniosku opisano zastosowanie ww. klauzul społecznych oraz wskazano nr zamówienia wraz z linkiem do strony www. Czy w takim razie Wnioskodawca (zarówno wspólnota mieszkaniowa jak i gmina X), może w zamówieniu wpisać odległą datę składania ofert, np. kwiecień 2024 r.? Proszę zwrócić uwagę, że ocena wniosku może trwać aż 150 dni !!!, a ponadto Wnioskodawca nie ma pewności, że jego projekt otrzyma dofinansowanie.

4. Czy baza konkurencyjności umożliwia ogłoszenie zamówienia na roboty budowlane (dot. nowej perspektywy finansowej) bez posiadania nr umowy o dofinansowanie?

Ad1) Odpowiedź odnosi się do przykładu podanego w pytaniu, ponieważ samo pytanie sformułowane jest zbyt ogólnie i nie pozwala na sprecyzowanie jednoznacznej odpowiedzi. Mając na uwadze podany przykład, aby wystąpiła pomoc publiczna/de minimis, taka nieruchomość powinna być bezpośrednio związana z prowadzeniem działalności gospodarczej. Przykładowo nie wystarczy jedynie rejestracja działalności gospodarczej pod danym adresem, aby wystąpiła pomoc publiczna/pomoc de minimis, gdyż pod uwagę powinno być brane to, czy w danej nieruchomości **faktycznie jest prowadzona działalność gospodarcza.**

W sytuacji, gdy nieruchomość, której dotyczy wsparcie, jest wykorzystywana częściowo do działalności gospodarczej, a częściowo do działalności niegospodarczej **oraz możliwe jest** wykazanie, w jakiej części inwestycja dotyczy poszczególnych części nieruchomości – pomocą publiczną/pomocą de minimis jest jedynie ta część wsparcia, której udzielenie skutkuje przysporzeniem korzyści na rzecz działalności gospodarczej.

Ad2) Posiadanie przez Gminę określonych udziałów w wspólnocie mieszkaniowej nie przesądza o tym, że w projekcie mamy do czynienia z pomocą publiczną/de minimis.

Aby określić czy w projekcie mamy do czynienia z pomocą publiczną należy przeprowadzić tzw. test pomocy publicznej tj., pomoc publiczna to wsparcie, które spełnia łącznie wszystkie następujące wskazane poniżej przesłanki:

1. jest przyznawane beneficjentowi przez Państwo lub pochodzi ze środków państwowych,
2. Jest udzielane na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku,
3. ma charakter selektywny,
4. grozi zakłóceniem lub zakażeniem konkurencję oraz
5. wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi UE,

Dla uproszczenia, w przypadku, gdy część obiektu wykorzystywana jest dla celów działalności gospodarczej (np. w obiekcie prowadzona jest działalność gospodarcza, wspólnota wynajmuje określone pomieszczenie dla innego podmiotu) wówczas tą powierzchnię należy albo wykluczyć z dofinansowania albo wykazać jako wydatek kwalifikowalny objęty pomocą publiczną/de minimis wskazując odpowiedni poziom dofinansowania w zależności od montażu projektu określonego we wniosku o dofinansowanie.

Ad3) Dodatkowe punkty w ramach kryterium pn. Klauzule społeczne” można otrzymać w przypadku, gdy wnioskodawca w postępowaniach o udzielenie zamówienia na roboty budowlane przeprowadzonych zgodnie z ustawą PZP **zastosował:**

- klauzule społeczne, o których mowa w art. 94 - 96 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub
- aspekty społeczne w kryteriach oceny ofert, o których mowa w art. 242 ust. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub
- zastrzeżenia, o którym mowa w art. 15a Ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

W przypadku, gdy na moment składania pierwszej wersji wniosku o dofinansowanie zamówienie zostało co najmniej upublicznione zgodnie z zasadami udzielania zamówień we wniosku o dofinansowanie należy opisać zastosowanie ww. klauzul społecznych oraz wskazać nr zamówienia wraz z linkiem do strony www.

Podstawą uzyskania punktów w przedmiotowym kryterium nie jest tzw. deklaratorywność tj. sytuacja, w której wnioskodawca deklaruje stosowanie ww. klauzul.

Wskazanie tak długiego okresu składania ofert jest możliwe tylko w przypadku, gdy ustawa PZP dopuszcza taką możliwość. Terminy dot. procedury wyboru np. wykonawcy należy uwzględnić w harmonogramie realizacji projektu.

Ad4) W Bazie Konkurencyjności można zarejestrować projekt, który nie został jeszcze złożony w naborze projektów i nie został mu nadany numer. W takim przypadku można wskazać nr naboru. Należy mieć jednak na względzie, iż w przypadku, gdy projekt objęty jest pomocą publiczną wybór wykonawcy oznacza rozpoczęcie projektu i niespełnienia efektu zachęty.

9. Regulamin FEDS.09.05-IP.01-033/23 określa zakres obligatoryjny oraz fakultatywny prac termomodernizacyjnych. Nie uwzględnia wymiany instalacji elektrycznej z czujkami ruchu i oprawami LED (energooszczędny). Natomiast w instrukcji wypełniania budżetu, wskazujecie Państwo modernizację oświetlenia jako prace fakultatywne, wynikające z audytu. Czy wymiana instalacji elektrycznej wraz z modernizacją oświetlenia, wskazana w audycie energetycznym, jako element wybranego do realizacji wariantu termomodernizacji, może być kosztem kwalifikowalnym, wskazanym w zakładce Z1 Wydatki audytowe?

Jeśli wydatek dotyczący instalacji elektrycznej z czujkami ruchu i oprawami LED (energooszczędny), wynika z audytu energetycznego i przyczynia się do uzyskania efektywności energetycznej, może stanowić wydatek kwalifikowalny. Wydatki te należy wykazać w zakładce Z1 Wydatki audytowe.

10. czy dokument: audyt energetyczny, kosztorys inwestorski może być podpisany elektronicznie podpisem zaufanym przez autora tego dokumentu, a następnie czy musi/może być potwierdzony podpisem kwalifikowalnym przez Wnioskodawcę?

Audyt energetyczny, kosztorys inwestorski może być podpisany przez autora dokumentu zarówno podpisem zaufanym jak również podpisem kwalifikowalnym. Wersja elektroniczna takiego dokumentu opatrzonego podpisem będzie traktowana jak oryginał i nie musi być podpisana elektronicznie przez wnioskodawcę. W przypadku przedstawienia kopii takiego dokumentu (np. skanu wersji papierowej) wnioskodawca zobowiązany jest podpisać taki dokument zgodnie z poniższymi wymogami Regulaminu naboru:

„W przypadku dostarczenia kopii dokumentów należy je obligatoryjnie potwierdzić za zgodność z oryginałem przez osoby do tego upoważnione. Za potwierdzenie zgodności z oryginałem dokumentu przekazanego w formie elektronicznej, uważa się jego podpisanie podpisem

kwalfikowanym lub zaufanym podpisem elektronicznym. Dokumenty wygenerowane z systemu nie wymagają potwierdzenia, o którym mowa powyżej.”